

Konkluzje BAT– kolejny krok ku ograniczaniu emisji zanieczyszczeń z dużych instalacji spalania

---

Wprowadzenie

W dniu 31 lipca 2017 r. Komisja Europejska (KE)¹ wydała komunikat² dotyczący publikacji Konkluzji w sprawie najlepszych dostępnych technik dla dużych obiektów spalania (z ang. Best Available Techniques for large combustion plants, dalej: BAT LCP), tj. tych, których moc jest większa lub równa 50 MW. Konkluzje BAT będą wiążące m.in. dla licznych elektrowni i elektrociepłowni w Europie, w tym w Polsce.

Konkluzje BAT stanowią zasadniczy środek mający na celu ochronę środowiska i zdrowia przed szkodliwymi zanieczyszczeniami z instalacji przemysłowych, wprowadzony przez Dyrektywę w sprawie emisji przemysłowych (dalej: Dyrektywa IED)³. Zgodnie z przepisami tej Dyrektywy, konkluzje BAT są punktem odniesienia dla ustalania wymogów emisji zanieczyszczeń oraz monitoringu w pozwoleniach zintegrowanych, na podstawie których działają instalacje spalania. Termin na zapewnienie tej zgodności wynosi 4 lata od dnia publikacji Konkluzji BAT w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, tj. upływa w połowie 2021 r.

Niniejszy briefing opisuje konsekwencje przyjęcia Konkluzji BAT dla dużych obiektów spalania w Polsce, w tym dla elektrowni i elektrociepłowni spalających węgiel. Sygnalizuje również ewentualne zagrożenia związane z wdrażaniem decyzji KE.

---

¹ Konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik są wypracowywane w trybie przewidzianym przez art. 13 Dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych, przyjmowane zgodnie z procedurą regulacyjną, o której mowa w art. 75 tej Dyrektywy, a następnie publikowane w formie decyzji wykonawczej przez Komisję Europejską.

² http://ec.europa.eu/environment/pdf/31_07_2017_news_en.pdf

³ Dyrektywa 2010/75/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola), Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 334/17.

Główne wnioski:

1. Publikacja decyzji KE w sprawie konkluzji BAT LCP oznacza konieczność dostosowania wielkości emisji zanieczyszczeń uwalnianych przez duże obiekty spalania, w tym spalania energetycznego, do nowych, ostrzejszych wymogów.
2. Konkluzje BAT LCP zmieniają także obowiązki dotyczące monitoringu zanieczyszczeń prowadzonego w dużych obiektach spalania.
3. Termin przewidziany na dostosowanie instalacji do nowych wymogów wynosi 4 lata od dnia publikacji decyzji w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej, i upływa on w połowie 2021 r.
4. Istnieje możliwość uzyskania przez prowadzącego instalację odstępstwa od wielkości emisji powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami i tym samym - wydłużenia obowiązującego terminu. Prowadzący instalację powinien mieć jednak na względzie, że postępowanie w sprawie odstępstwa nie wstrzymuje biegu czteroletniego terminu przewidzianego na dostosowanie instalacji do nowych wymogów.
5. Przepisy polskie dopuszczają dodatkowe i uznaniowe kryterium udzielania odstępstwa. Kryterium to nie powinno być stosowane przez organy właściwe w sprawie przyznania odstępstwa, ponieważ jest ono niezgodne z prawem unijnym.
6. Rozpatrując wnioski o odstępstwa, właściwe organy powinny brać pod uwagę standardy jakości środowiska – w tym jakość powietrza – a udzielenie odstępstwa nie może prowadzić do ich naruszenia.
7. Państwo Członkowskie odpowiada za prawidłowe i terminowe wdrożenie tej decyzji na poziomie krajowym. Ewentualne nieprawidłowości w tym zakresie mogą doprowadzić do nałożenia na Polskę kar pieniężnych.

Konsekwencje publikacji konkluzji BAT

Dotychczas, punktem odniesienia dla ustalenia warunków pozwoleń dla elektrowni i elektrociepłowni spalających węgiel była sama Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych, która ustanawia dopuszczalne wielkości emisji zanieczyszczeń, takich jak dwutlenek siarki, tlenek azotu, pyły⁴. Nowo przyjęte limity są bardziej restrykcyjne i rozszerzają listę zanieczyszczeń także o rtęć, chlorowodór, amoniak i fluorowodór. W przypadku większości starych instalacji konieczne będzie przeprowadzenie modernizacji technicznej w celu sprostania nowym wymogom.

Konkluzje BAT wprowadzają także bardziej rygorystyczne obowiązki dotyczące monitoringu zanieczyszczeń w dużych instalacjach energetycznego spalania. Instalacje spalające węgiel będą

---

⁴ Załącznik V Dyrektywy IED

zobowiązane do ciągłego monitoringu emisji do powietrza tlenków azotu, tlenku węgla, dwutlenku siarki, pyłów oraz rtęci⁵.

Z chwilą upływu czteroletniego terminu opisane wyżej obowiązki będą dotyczyć wszystkich nowych i istniejących dużych instalacji spalania węgla⁶.

Odstępstwo od wymogów Konkluzji BAT

Dyrektywa IED przewiduje możliwość przyznania odstępstwa od limitów emisji zanieczyszczeń ustalonych w konkluzjach BAT LCP.⁷

Kryteria przyznawania

Występując z wnioskiem o udzielenie odstępstwa, prowadzący instalację będzie musiał dowieść, że koszty jej dostosowania do wymogów BAT są nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do korzyści dla środowiska, ze względu na:

- a) położenie geograficzne danej instalacji lub lokalne warunki środowiskowe; lub
- b) charakterystykę techniczną danej instalacji

Kryteria te są mało precyzyjne, a sposób ich interpretacji nie został opisany w dyrektywie IED, podobnie jak sposób oceny dysproporcjonalności kosztów. W związku z tym pojawiają się obawy, że przepis ten będzie nadużywany i stosowany jako unik przed koniecznością dostosowania istniejących instalacji energetycznych do nowych wymogów. Dyrektywa stanowi, że Komisja Europejska może ocenić i doprecyzować kryteria, które należy uwzględnić w przypadku przyznawania odstępstwa⁸. Należy zatem uznać za wskazane wydanie przez KE wytycznych w tym zakresie.

Obowiązek spełnienia norm jakości środowiska

Odstąpienie od stosowania dopuszczalnych wielkości emisji z konkluzji BAT nie może spowodować uszczerbku dla norm jakości środowiska⁹.

Normy jakości środowiska to zestaw wymogów o charakterze jakościowym, które muszą zostać spełnione w określonym czasie przez dane środowisko lub jego część, zgodnie z prawem unijnym¹⁰. Normy te dotyczą różnych części środowiska i są określone w szeregu dyrektyw. W warunkach polskich normom jakości środowiska odpowiadają standardy jakości środowiska,

---

⁵ Obowiązek ciągłego monitorowania emisji rtęci nie dotyczy obiektów spalania węgla o mocy mniejszej niż 300 MW_{th}.

⁶ Z wyłączeniem obiektów korzystających z derogacji przewidzianych w art. 33 lub 35 Dyrektywy IED, w okresie trwania derogacji.

⁷ Art. 15(4) IED

⁸ Ibidem

⁹ Ibidem

¹⁰ Art. 3 pkt. 6 Dyrektywy IED

których określenie na poziomie krajowym i ochronę przewiduje ustawa Prawo Ochrony Środowiska¹¹.

Wagę jakości środowiska na treść pozwolenia zintegrowanego, w tym na decyzję w sprawie przyznania odstępstwa, można zobrazować na przykładzie norm dotyczących powietrza.

Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy¹² ustanawia normę jakości powietrza poprzez wprowadzenie obowiązku zapewnienia, że poziom dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu PM10 (oraz innych zanieczyszczeń) w otaczającym powietrzu nie przekroczy wartości granicznych określonych w załączniku XI tej Dyrektywy¹³. Przy określaniu warunków pozwolenia, w tym – rozpatrywaniu wniosku o udzielenie odstępstwa – organ obowiązany jest wziąć pod uwagę normy jakości powietrza.

W ocenie jakości powietrza dla 2015 r. w 44 z 46 stref w Polsce odnotowano przekroczenie wartości normatywnych stężeń dla jednego lub więcej niż jednego zanieczyszczenia. Brak przekroczeń odnotowano tylko w strefach: miasto Olsztyn oraz miasto Koszalin. Normy dla dwutlenku azotu zostały przekroczone w 4 strefach, pyłu PM 10 w 39 strefach, natomiast pyłu PM 2,5 w 23 strefach.

Jeżeli wprowadzenie odstępstwa miałyby pociągnąć za sobą niedochowanie normy jakości powietrza, organ nie powinien przyznać odstępstwa od dopuszczalnych wielkości emisji ustalonych w konkluzjach BAT.

Podobna zależność występuje w przypadku norm jakości wody. Polska ma problemy z jakością swoich zasobów wodnych. W 2013 roku stan wody w 89% badanych jednolitych odcinków rzek i jezior określono jako zły¹⁴. Stwierdzono to po uwzględnieniu zarówno stanu i potencjału ekologicznego badanych wód, jak i ich stanu chemicznego¹⁵.

Naruszenia norm jakości powietrza i wody na znacznym obszarze Polski realnie wpłyną na możliwość przyznania przez organ odstępstw od limitów emisji zanieczyszczeń zawartych w konkluzjach BAT. Gdyby odstępstwo miało doprowadzić do dalszego, nawet znikomego, naruszenia norm jakości, to nie powinno ono zostać przyznane. Przeciwnie, pozwolenie powinno zawierać dodatkowe środki, które mogą zostać podjęte w celu zapewnienia zgodności z normami jakości środowiska.¹⁶

¹¹ Art. 82 i 83 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U.2017.519 t.j.(PoŚ)

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, OJ L 152

¹³ Art. 13 Dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy

¹⁴ W świetle wiążących Polskę kryteriów oceny ogólnego stanu wód ustanowionych w Ramowej Dyrektywie Wodnej.

¹⁵ Ocena stanu jednolitych części powierzchniowych wód płynących (w tym zbiorników zaporowych) w 2013 roku, z uwzględnieniem monitoringu w latach 2011 i 2012 http://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_wod/Ocena_stanu_wod_powierzchniowych_plynacych_w_2013_roku.pdf (dostęp 28.07.2017 r.

¹⁶ Art 18 IED oraz interpretacja KE http://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/faq.htm#ch3_3

Odstępstwo w świetle polskiego prawa¹⁷

Przepis dotyczący możliwości udzielenia odstępstwa został wadliwie transponowany do polskiego prawa.

Kryteria przyznania odstępstwa są enumeratywnie wymienione przez Dyrektywę i obejmują, jak wyżej wskazano: położenie geograficzne danej instalacji lub lokalne warunki środowiskowe; lub charakterystykę techniczną danej instalacji.

Implementujący przepis polskiej ustawy Prawo ochrony środowiska¹⁸ (POŚ) do tego zamkniętego katalogu dodaje jako dodatkowe kryterium: "inne czynniki mające wpływ na funkcjonowanie instalacji i środowisko jako całość"¹⁹. Dodane kryterium ma charakter uznaniowy.

Transpozycja jest błędna i pozwala na rozszerzające stosowanie odstępstwa, które w brzmieniu transponowanego przepisu Dyrektywy ma być ścisłym wyjątkiem. W szerszej perspektywie, wprowadzenie uznaniowego kryterium uzasadniającego przyznawanie odstępstw osłabia działanie całego systemu zintegrowanej ochrony przed zanieczyszczeniami ustanowionego przed Dyrektywę.

Należy zauważyć, że chociaż dodatkowe kryterium uzasadniające przyznawanie odstępstw jest zapisane w polskiej ustawie, organy nie powinny opierać na nim rozstrzygnięć w przedmiocie przyznania odstępstwa. Takie działanie pociąga za sobą ryzyko nałożenia kar finansowych na Polskę przez KE.

Procedura dostosowania instalacji do wymogów konkluzji BAT

Procedurę dostosowania treści pozwoleń zintegrowanych do wymogów zawartych w konkluzjach BAT reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska²⁰

Organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego – Marszałek województwa lub starosta – dokona analizy warunków pozwolenia zintegrowanego niezwłocznie po publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej konkluzji BAT odnoszących się do głównej działalności danej instalacji, lecz nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia publikacji.

W przypadku, gdy analiza wykaże konieczność zmiany pozwolenia zintegrowanego, organ właściwy do wydania pozwolenia musi niezwłocznie wezwać prowadzącego instalację do wystąpienia z wnioskiem o zmianę pozwolenia w terminie roku od dnia doręczenia wezwania. Organ z urzędu, a nie na wniosek inwestora ma dokonać oceny zasadności udzielenia odstępstwa od limitów emisji przewidzianych w konkluzjach BAT.

¹⁷ Analiza ClientEarth pt. "Ograniczona redukcja emisji przemysłowych. Opinia w przedmiocie transpozycji wybranych postanowień Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych" z 2014 r. dokonuje całościowej analizy transpozycji Dyrektywy IED do polskiego porządku prawnego.

¹⁸ Ustawa Prawo ochrony środowiska z dn. 27 kwietnia 2001 r., Dz.U.2017.519 t.j

¹⁹ Art. 204 ust. 3 PoŚ

²⁰ Art. 215 PoŚ

W decyzji o zmianie pozwolenia organ właściwy do wydania pozwolenia określa termin, nie dłuższy niż 4 lata od dnia publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej konkluzji BAT, dostosowania instalacji do nowych wymagań określonych w tej decyzji lub udzielenia ew. odstępstwa.

Należy zauważyć, że trwające postępowanie w sprawie wniosku o odstępstwo od granicznych wartości **emisyjnych nie wstrzymuje biegu czteroletniego terminu na dostosowanie danej instalacji do wymagań konkluzji BAT, jeśli decyzja będzie odmowna.**

Występując z wnioskiem o udzielenie odstępstwa, prowadzący instalację powinien liczyć się z długotrwałą procedurą oraz ewentualnością jego nie uzyskania. Decyzję odmowną organu w przedmiocie przyznania odstępstwa można zaskarżyć do organu wyższej instancji, a następnie do sądu administracyjnego.

Konsekwencje niedostosowania instalacji do wymogów konkluzji BAT

Jeżeli postępowanie w sprawie zmiany pozwolenia i/lub przyznania odstępstwa nie zakończy się w terminie, prowadzący instalację będzie mógł korzystać z aktualnego pozwolenia. Odpowiedzialność za niewykonanie decyzji KE w sprawie konkluzji BAT ponosi adresat decyzji, którym jest Państwo Członkowskie²¹.

W sytuacji, gdyby instalacja była prowadzona przez operatora z naruszeniem warunków przewidzianych w zmienionym pozwoleniu zintegrowanym, opartym na wymogach konkluzji BAT, pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone²².

Polskie przepisy przewidują także, że razie wprowadzania przez podmiot korzystający ze środowiska substancji lub energii do środowiska z naruszeniem warunków pozwolenia wojewódzki inspektor ochrony środowiska może wstrzymać, w drodze decyzji, użytkowanie instalacji.²³

---

²¹ Art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)

²² Art. 195 ust. 1 PoŚ. Organ wezwie prowadzącego instalację do usunięcia naruszeń w oznaczonym terminie.

²³ Art. 367 ust. 1 pkt. 1 PoŚ. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska może ustalić termin usunięcia naruszenia. Wydanie decyzji ustalającej termin zawiesza wykonanie decyzji wstrzymującej użytkowanie instalacji do czasu upływu terminu.

Konkluzje BAT - kolejny krok ku ograniczaniu emisji zanieczyszczeń z dużych instalacji spalania

31 lipca 2017 r.

Małgorzata Smolak

Prawnik

Kierownik Zespołu Polska Energia

mamolak@clientearth.org

www.clientearth.org

Joanna Makola

Koordinator Prawny

Program Europejska Energia & Węgiel

jmakola@clientearth.org

www.clientearth.org

ClientEarth jest nienastawioną na zys organizacją pozarządową skupiającą prawników zajmujących się ochroną środowiska. Ma biura w Londynie, Brukseli i Warszawie. Łącząc prawo, naukę i politykę publiczną, tworzy strategie i narzędzia, które pomagają mierzyć się z największymi problemami środowiska naturalnego.

Działalność ClientEarth nie byłaby możliwa bez hojnego wsparcia innych fundacji, instytucji publicznych oraz osób prywatnych.

Brussels

Rue du Trône 60

5ème étage

1050 Bruxelles

Belgique

London

274 Richmond Road

London

E8 3QW

UK

Warsaw

ul. Żurawia 45

00-680 Warszawa

Polska

ClientEarth is a company limited by guarantee, registered in England and Wales, company number 02863827, registered charity number 1053988, registered office 10 Queen Street Place, London EC4R 1BE, with a registered branch in Belgium, N° d'entreprise 0894.251.512, and with a registered foundation in Poland, Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi, KRS 0000364218.